

Daňové zvýhodnění rodin s dětmi

Věra Vlková*

Abstrakt:

Veřejná podpora rodin s dětmi je poskytována ve třech formách – daňovými úlevami, peněžními dávkami a veřejnými službami. Státy OECD poskytují rodinám s dětmi rozmanité daňové úlevy. Hlavním cílem tohoto článku je analyzovat, které z vybraných proměnných mají ve státech OECD vliv na rozdíl daňového zatížení osobní důchodovou daní mezi bezdětnými poplatníky a rodinami s dětmi a které mají vliv na výši veřejných výdajů na podporu rodin s dětmi. Pro rozdílné daňové zatížení úplných a neúplných rodin s dětmi je statisticky významným vysvětlujícím faktorem HDP na hlavu, a to pro úplné rodiny v letech 2005 a 2010 a pro neúplné ve všech sledovaných letech. Pro celkové veřejné výdaje na podporu rodin byl statisticky významnou vysvětlující proměnnou rozdíl ve mzdách žen a mužů.

Klíčová slova: Daňová podpora rodin s dětmi; Veřejné výdaje na podporu rodin; Zatížení osobní důchodovou daní.

JEL klasifikace: H24, I39.

1 Úvod

Podpora rodin s dětmi je obvyklou činností státu a většinou se podle MPSV (2017) uskutečňuje třemi formami, které jsou zaměřeny na zvýšení příjmu rodiny a zajištění veřejných služeb pro rodinu. Jedna z forem je tvořena daňovými úlevami v konstrukci osobních důchodových daní, druhá peněžními dávkami a třetí veřejnými službami. Ve státech OECD (2018) jsou většinou daňové úlevy, na které je článek zaměřen, čtenější a nejčastěji formou daňových odpočtů a slev na dani, ale některé státy jsou zaměřené převážně na podporu formou peněžních dávek. Mezi jednotlivými státy existuje široká rozmanitost v konstrukci osobních důchodových daní a existuje řada proměnných, které mají na výši podpory vliv.

Cílem článku je analyzovat, které z vybraných proměnných mají ve státech OECD vliv na rozdíl daňového zatížení mezi bezdětnými poplatníky a rodinami s dětmi. Dále také, které z vybraných proměnných mají ve státech OECD vliv na výši veřejných výdajů na podporu rodin s dětmi. Tento článek vychází z diplomové práce Vlková (2019).

2 Přehled literatury

Ke konci čtyřicátých let minulého století byly podle Wennemo (1992) v mnoha průmyslových zemích zavedeny příjmové transfery pro rodiny s dětmi a o čtyřicet

---

* Věra Vlková; Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví, katedra veřejných financí, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3; <VlkovaVera@email.cz>.

Článek byl zpracován jako jeden z výstupů projektu F1/7/2019 „*Ekonomické a institucionální aspekty veřejných financí*“ Interní grantové agentury na Fakultě finanční a účetnictví VŠE v Praze.

let později měly téměř všechny rozvinuté země rozšířený některý z typů ekonomické podpory cílených na rodiny.

Tabulka č. 1 zachycuje vývoj formy daňové podpory. Ve většině zemí došlo nejdříve k ustanovení peněžitých dávek a poté k zavedení daňových odpočtů. V polovině zemí byl po roce 1965 systém daňové podpory pro rodiny zrušen. Podle Wennemo (1992) to mohlo být vysvětleno nízkou průhledností systémů. Stažení daňových redukcí bylo ve všech případech kompenzováno navýšením peněžních dávek, ale v některých zemích byla daňová podpora znovu zavedena. Daňové slevy, které jsou podle Wennemo (1992) nejsilnějším vyrovnávajícím typem daňové podpory, jsou v pozdějším období častější, ale stejně v roce 1985 byly využívány méně než daňové odpočty.

Historií podpory rodin v druhé polovině minulého století se zabývala i Höhne (2008), která se zaměřila na Českou republiku. Uvádí, že politika uplatňovaná v té době byla nastavena jako pronatalitní s cílem navýšit porodnost a přírůstky obyvatelstva měly být reakcí na populační stagnaci kapitalistických zemí a také měly představovat perspektivu budoucích pracovních sil.

Wennemo (1992) uvádí pouze dva typy podpory pro rodiny, a to daňovou redukcí pro rodiny s dětmi a peněžní dávky. Tyto benefity dále rozděluje na dvě skupiny podle systému, ve kterém jsou vypláceny: univerzální systémy a systémy založené na zaměstnanosti. Wennemo (1992) vytvořila rozsáhlou studii, v níž porovnála peněžní dávky a daňové redukce 18 států OECD za období 1947–1985 a jejímž cílem bylo analyzovat vývoj práv na rodinnou podporu a dále v tomto ohledu analyzovat rozdíly mezi industrializovanými zeměmi. Postupovala tím způsobem, že si nejprve určila míru podpory pro rodiny a následně analyzovala vztah mezi ní a důvody způsobujícími variabilitu mezi státy.

Mezi důvody způsobující variabilitu mezi jednotlivými zeměmi v poskytování benefitů rodinám s dětmi zařadila: plodnost žen, ekonomický růst a vývoj, sílu levicových stran, sílu nábožensky zaměřených stran, přítomnost univerzálního systému nebo systému založeného na zaměstnanosti a (ne)přítomnost peněžních dávek v dané zemi.

Höhne (2008) uvádí, že v naší zemi byla politika ovlivněna rovněž požadavkem vysoké zaměstnanosti včetně zaměstnanosti matek s malými dětmi. Také uvádí, že ačkoli se pro tyto ženy uváděla seberealizace, ekonomická nezávislost a využití kvalifikace jako hesla motivující k zapojení na pracovní trh, jednalo se spíše o proklamaci. Většina (vdaných) žen nastoupila do zaměstnání kvůli špatné sociálně ekonomické situaci rodin, která vycházela z pomalého růstu mezd a jejich značné nivelizace.

Rozptýl vlivu jednotlivých faktorů na způsobení variability u modelu pro daňovou redukcí se podle studie Wennemo (1992) pohybuje v rozmezí mezi 17 a 22 %, což naznačuje poměrně nízkou vhodnost modelu. Úroveň HDP na obyvatele má podle

modelu pozitivní a významný vliv na úroveň daňových úlev, a naopak ekonomický růst na obyvatele nemá prokazatelný výsledek. Plodnost má významný pozitivní účinek na daňové úlevy, což prokazuje, že se podpora rodin nepoužívá pro regulaci reprodukce.

Tab. 1 Vývoj daňových úlev pro rodiny se dvěma dětmi

	1930	1933	1939	1947	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985
Austrálie	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O		
Rakousko			O	O	O	O	O	O	O	S		
Belgie			O	O	O	O	O	O	O	SO	SO	SO
Kanada				O	O	O	O	O	O	O	O	SO
Dánsko	O	O	O	O	O	O	SO					
Finsko	O	O	O	SO	O	O	O	O	O	SO	SO	O
Francie								O	O	O	O	O
Německo					O	O	O	O	O		O	O
Irsko								O	O	O	O	O
Itálie											S	S
Japonsko				O	O	O	O	O	O	O	O	O
Nizozemí						O	O	O	O	O	O	O
Nový Zéland	O	O	O	O	O	O	O	O	O		S	S
Norsko	O	O	O	O	O	SO	SO	SO			S	
Švédsko	O	O	O	O								
Švýcarsko	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
Velká Británie				O	O	O	O	O	O	O		
USA				O	O	O	O	O	O	O	O	O

Zdroj: Wennemo (1992).

Pozn.: O – daňové odpočty, S – daňové slevy, SO – oba typy daňové podpory.

Síla levicových stran má negativní dopad na výši daňových úlev. Wennemo (1992) si stanovila hypotézu, podle které ve státech se silnými levicovými stranami by měl být pozitivní dopad na úroveň peněžních dávek a negativní na daňovou podporu, a to kvůli jejich odlišným účinkům na vyrovnávání příjmu. První část této hypotézy byla údaji silně potvrzena a druhá pouze v omezeném rozsahu. Síla nábožensky založených stran má pozitivní efekt, takže si tak autorka potvrdila hypotézu, která předpokládá, že náboženské prorodinné smýšlení vede ke zlepšení ekonomické podpory pro rodiny. Podle Wennemo (1992) země se systémem podpory rodin založeným na zaměstnanosti mají podle dat nižší úroveň daňové redukce než země s univerzálním systémem.

Höhne (2008) udává, že ačkoli politika byla nastavena tak, že měla prorodinný faktor, který se odrážel v demografickém chování zejména mladé generace, životní

podmínky pro rodiny s dětmi zůstávaly relativně stabilní. Výraznou změnou byl politický a ekonomický převrat na přelomu 80. a 90. let minulého století, který se odrazil i v chování zejména mladých lidí, pro něž se seberealizace mohla začít rozvíjet i v dalších oblastech života, jako je např. vzdělávání, zaměstnání a cestování, a nevnímala se již jen v rámci rodiny.

Podle OECD (2011) jsou dnes rodiny ovlivněny mnoha sociologickými aspekty, které se dále odráží ve výši veřejných výdajů pro rodiny s dětmi. Tyto sociologické aspekty jsou ovlivněny poklesem míry plodnosti u žen a vzrůstajícím životním očekáváním. Mezi aspekty řadí OECD například pokles počtu žen v plodném věku, odkládání porodu prostřednictvím načasování rodičovství díky velkému přístupu k antikoncepci, rozhodnutí některých z žen nestát se matkami, vzrůst průměrného věku při vstupu do prvního manželství nebo rostoucí počet lidí žijících osamoceně. OECD (2011) také uvádí, že zvyšující se průměrná míra rozvodovosti a snižující se míra uzavření sňatku zvyšují podíl neúplných rodin, ve kterých je přítomen pouze jeden z rodičů. OECD (2009) tvrdí, že u dětí žijících v neúplných rodinách je menší pravděpodobnost, že budou mít stejný příjem jako děti žijící v úplných rodinách. Separace často znamená přímou ztrátu vydělávajícího člena rodiny a stejně tak může ztěžovat práci rodiče vychovávajícího dítě. Také uvádí ztrátu majetku, který po rozvodu připadl druhému z rodičů. Ztráta volného času pro osamocené rodiče z důvodu zvýšení placené a neplacené práce může také vést ke stresu škodícímu dětem. Z těchto důvodů byl vytvořen i model pro neúplné rodiny.

Podle Thévenona (2011), který čerpal z téměř 30 studií, lze identifikovat šest základních cílů, na základě kterých byly dále vybrány vysvětlující proměnné. Thévenon mezi ně řadí: snížení chudoby a udržení příjmů, přímou kompenzaci ekonomických nákladů na děti, podporu zaměstnanosti, zlepšení rovnosti žen a mužů, podporu rozvoje raného dětství dítěte a zvyšování porodnosti.

Z rešerše literatury vyplynuly následující hypotézy. Předpokládám, že když mají benefity pro rodiny s dětmi podle Thévenona (2011) jako jeden ze svých cílů zvýšení porodnosti, tak rozdíl daňového zatížení a porodnost by měly mezi sebou vykazovat nepřímou závislost, aby se se snižující porodností rozdíl daňového zatížení zvyšoval. Mezi rozdílem daňového zatížení a HDP na hlavu by měla být pozitivní závislost, protože podle Wennemo (1992) zachycuje HDP na hlavu ekonomické zdroje, díky nimž může stát uskutečňovat drahé sociální reformy. Vzhledem k tomu, že se uzákoněním daňové podpory snižuje daňový výnos, předpokládám, že mezi podílem daňových výnosů z příjmů fyzických osob na celkových daňových výnosech a rozdílem daňového zatížení mezi rodiči a bezdětnými je negativní závislost.

Model vysvětlující výši veřejných výdajů pro rodiny s dětmi byl vymezen podle studie Kalíškové (2017), která se zaměřila na veřejné výdaje pro rodiny s dětmi v ČR. Uvádí, že veřejné výdaje jsou soustředěné převážně na daňové úlevy a systém

přímých daní výrazně podporuje rodiny s jedním vydávajícím. Podpora formou dávek je podle ní koncentrovaná na rodiny s nejmenšími dětmi bez ohledu na výši příjmu a dostupnost institucionální péče pro děti do tří let. Nabídka částečných pracovních úvazků patří v ČR k nejnižším v EU a zároveň ČR nabízí jednu z nejdelších rodičovských dovolených v EU a na světě. Podle Kalíškové (2017) tak vede nastavení českých veřejných výdajů na rodinnou politiku k tomu, že ČR vykazuje v rámci celé EU jedny z nejvyšších negativních dopadů mateřství na uplatnění žen na trhu práce, což se odráží ve významně snížené zaměstnanosti po návratu na trh práce a v rozdílu mezd mužů a žen.

Rovněž Šatava (2016a, 2016b) se stejně jako Kalíšková věnuje nastavení podpory pro rodiny s dětmi v České republice. Ve své studii Šatava (2016a) uvádí, že daň z příjmů fyzických osob společně s odvody pojistného na sociální a zdravotní pojištění v České republice vysoce zatěžuje i relativně nízké příjmy manželek-matek. Označuje tyto ženy za skupinu citlivou na výši zdanění, obzvláště kvůli péči o menší děti. Jejich manželé, jakožto živitelé rodin, mají na základě nastavení úlev pro rodiny výrazně nižší zdanění práce, zatímco ženy mají vysoké efektivní zdanění, čímž jsou znevýhodňovány při návratu na pracovní trh. Rovněž upozorňuje na další negativní dopady na pracovní kariéru žen po návratu do zaměstnání, jako je: omezená šance na kariérní postup nebo zvýšené riziko nezaměstnanosti. Ve své další studii Šatava (2016b) uvádí, že pouze jednoduché navyšování daňových úlev pro rodiny automaticky nezvýší jejich čistý příjem, protože pouze třetina domácností s nejmladším dítětem od 1 do 3 let může uplatnit veškerá daňová zvýhodnění.

Bartůšková (2017) se ve své studii zabývá návrhy opatření, která by měla zvýšit pracovní motivaci žen s dětmi a také kvantifikovat dopad podpory návratu na trh práce na státní rozpočet. Kromě zrušení omezení nároku na rodičovský příspěvek v případě využití jeslí a kromě úlev na povinných odvodech zaměstnavatele zaměstnávajícího rodiče na částečný úvazek Bartůšková (2017) pracuje i s daňovým zvýhodněním pro pracujícího rodiče, přičemž předkládá návrh daňového zvýhodnění pro toho z rodičů, který přeruší celodenní a osobní péči o dítě a vstoupí na trh práce před dosažením tří let věku dítěte. Tímto rodičem by právě ve většině případů byla žena-matka. Ve své studii také uvažuje, že toto daňové zvýhodnění by mělo pevnou měsíční výši. Bartůšková (2017) také upozorňuje, že nelze jednoznačně vymezit a kvantifikovat pracovní motivaci u každého jednotlivce a existují i neekonomické faktory, které ovlivňují návrat na pracovní trh. Přesto na základě analýzy uvádí, že jí navrhovaná opatření i s daňovým zvýhodněním matky navrátnější se do zaměstnání ve výši 3 300 Kč měsíčně mají potenciál podnítit 100 % žen k zaměstnání na poloviční úvazek a 95 % žen na tříčtvrtěční úvazek, a to napříč mzdovým rozložením v ČR.

Thévenon (2011) udává mezi cíli rodinné politiky podporu zaměstnanosti a zlepšení rovnosti mužů a žen. Thévenon (2011) se odkazuje na Mosse a Corama (2008)

a Rayovou, Gornickovou a Schmitta (2009), kteří tvrdí, že odchod matky z práce kvůli porodu může být nastaven tak, aby zabránil jejímu zdlouhavému odvolání z trhu práce, aby podpořil otce prostřednictvím „dělitelné“ placené rodičovské dovolené a ta aby následně propadla, pokud by nebyla využita.

Na základě těchto názorů byla stanovena hypotéza pro veřejné výdaje na podporu rodin s dětmi, která pro zjednodušení posuzuje vztah pouze mezi celkovou výší veřejných výdajů na podporu rodin a oněmi negativními jevy – nezaměstnaností žen s dětmi a rozdílem ve mzdách mezi pohlavími. Podle hypotézy by při vyšších veřejných výdajích měla existovat nižší nezaměstnanost žen s dětmi a nižší rozdíly ve mzdách mužů a žen, je zde tedy předpoklad, že vláda státu využívá veřejné výdaje pro minimalizaci těchto jevů. V modelu je tedy vysvětlovanou proměnnou výše veřejných výdajů pro rodiny a jsou využity dvě vysvětlující proměnné, a to rozdíl mezi mzdami mužů a žen a nezaměstnanost matek s dítětem mladším 15 let věku.

3 Typy daňových úlev

Mezi daňovými nástroji podpory rodin s dětmi ustanovenými jednotlivými státy OECD je mnoho odlišností, např. ve věku závislých dětí, na které se benefity vztahují, v doplňujících podmínkách, v limitech, které musí závislé osoby dodržet, například navštěvování školy či limit vlastního příjmu, ve zvýhodněních pro neúplné rodiny nebo v navýšení zvýhodnění za handicapovanou závislou osobu.

Současná podoba daňové podpory byla rozdělena v tabulce č. 2 na tři části, konkrétně daňové benefity na dítě, benefity na manžela a další benefity na závislé osoby, které ve většině případů souvisejí se vzděláváním závislé osoby, buď manžela, či dítěte. Jedná se o daňové nástroje platné k roku 2017, v případě Velké Británie a Nového Zélandu k zdaňovacímu období 2017/2018 a u Austrálie 2016/2017.

Tabulka č. 2 zachycuje rozdělení daňových benefitů i podle odlišností, které se v jejich konstrukci vyskytují, a státy s podobnými prvky v konstrukci osobních důchodových daní byly zařazeny do kategorií. Kategorie méně obvyklých konstrukcí daňových benefitů zahrnuje státy, v jejichž osobních důchodových daních je úleva na děti konstruována odlišně než daňový odpočet a sleva na dani. V kategorii odlišných pozic matek a otců je u daňové úlevy podstatné, který z rodičů ji uplatňuje. Definování závislého dítěte je odlišné zejména horní hranicí věku dítěte. U benefitů na manžela se ve státech uvedených v kategorii převedení nebo odpuštění části zdanitelných příjmů manipuluje se zdanitelným příjmem u párů, v nichž jsou oba zaměstnaní, ale dosahují nerovnoměrných příjmů.

Tab. 2 Schéma rozdělení druhů daňových úlev pro rodiny s dětmi ve státech, které je uplatňují

Daňové benefity na dítě	
Méně obvyklé konstrukce daňových benefitů	Francie, Irsko, Lucembursko, Německo, USA
Odlišné pozice matek a otců	Izrael, Korea
Zvýšení benefitů pro rodiče samoživitele	Belgie, Finsko, Irsko, Itálie, Německo, Nizozemí, Polsko, Rakousko, USA
Definování závislého dítěte	Česko, Francie, Maďarsko, Švýcarsko, Velká Británie <u>Handicapované</u> – Belgie, Česko, Itálie, Korea
Zvýšení daňových úlev pro rodiny s malými dětmi	Belgie, Itálie, Izrael, Korea, Litva, Maďarsko, Nový Zéland, Portugalsko <u>Omezení u jedináčků</u> – Estonsko, Polsko
Ovlivnění hodnotou příjmu rodiny	Finsko, Nový Zéland, Slovensko, Řecko, Turecko, USA, Velká Británie
Ovlivnění výše zvýhodnění vlastním příjmem závislého dítěte	Itálie, Kanada
Záporná daň	Belgie, Česko, Itálie, Maďarsko, Polsko, Slovensko, USA

Benefity na manžela		Další benefity na závislé osoby	
Základní úlevy na manžela	Irsko, Maďarsko, Španělsko	Vzdělávání závislých dětí	Česko, Estonsko, Chile, Korea, Lucembursko, Mexiko, Portugalsko
Přesun základní osobní úlevy	Dánsko, Island, Velká Británie	Výdaje za zdravotní péči a za domácnost	Irsko, Itálie, Litva, Lucembursko, Portugalsko, Švýcarsko
Daňová úleva na manžela s nízkým příjmem	Česko, Estonsko, Japonsko, Itálie, Korea, Rakousko, Slovensko	Pojištění závislých osob	Irsko, Portugalsko, Turecko
Převedení/odpuštění části zdanitelných příjmů	Belgie, Švýcarsko		

Zdroj: OECD (2018), EK (2019), PwC (2019), Široký (2018), autorská úprava.

Ovšem ne ve všech státech OECD je podpora rodin s dětmi zaměřena převážně na podporu formou daňových úlev a podpora je v nich více upnuta na peněžní dávky, přičemž daňová podpora je zde okrajová nebo žádná. Na základě údajů OECD (2018) a Evropské komise (2019) lze mezi takové státy zahrnout Austrálii, Dánsko, Finsko, Island, Japonsko, Mexiko, Norsko, Nový Zéland a Švédsko. Například Austrálie využívá podle OECD (2018) pouze peněžní dávky, a naopak v Japonsku podpora peněžními dávkami a daňovými úlevami na sebe navazuje, přičemž rozhodující je zde podle OECD (2018) 16. rok věku dítěte, od kterého mohou japonští rodiče uplatnit odpočet na dani a ztrácí nárok na podporu formou dávek.

Při porovnání s historickou tabulkou č. 1 je patrné, že Austrálie, Dánsko, Norsko a Švédsko postupně ustupovaly od daňové podpory pro rodiny s dětmi a v současnosti jsou zde preferovány peněžní dávky. Japonsko je zmíněno již výše, ale je možné si povšimnout, že odpočty jsou zde využívány již od roku 1947. Finsko a Nový Zéland jsou zahrnuty i do schématu zachyceného v tabulce č. 2. Ve Finsku se totiž dočasně v letech 2015–2017 kromě dávek využívala i daňová sleva. Na druhou stranu novozélandští rodiče si mohou uplatnit ve specifických případech i slevu na dani. Island a Mexiko nejsou v historické tabulce č. 1 uvedeny, a jak je patrné z tabulky č. 2, daňová podpora se v těchto státech využívá pouze jako benefit pro manžela, respektive vzdělávání závislých dětí.

4 Metody

4.1 Rozdíl v daňovém zatížení bezdětných a rodičů

Bylo vybráno procentní zatížení osobní důchodovou daní z hrubé mzdy (Income tax – tax burden as a % of gross wage earnings), protože jsou na tomto zatížení patrné pouze daňové benefity, na které je článek zaměřen, a není zde vliv odlišné výše příspěvků na sociální zabezpečení, peněžních dávek nebo nákladů práce. Pro zjednodušení bude dále uváděn pouze jako daňové zatížení, respektive jako rozdíl daňového zatížení mezi rodiči a bezdětnými poplatníky.

Pro analýzu bylo využito porovnání daňového zatížení rodin a byla rozdělena do dvou částí podle odlišných typů rodin. V první část je zaměřena na rozdíl mezi zdaněním sezdaného páru s dětmi nebo bez dětí a v druhé mezi jednotlivcem bez dětí a rodičem bez partnera. Pro zkrácení budou tyto rodiny dále popisovány jako úplná a neúplná rodina. Ve výpočtech budou voleny takové rodiny, které jsou v OECD (2018) vykazovány se stejným příjmem, aby na velikost rozdílu daňového zatížení neměla vliv výše příjmů rodiny. Z hodnot rozdílu daňového zatížení (RDZ) vychází regresní analýza, protože slouží jako vysvětlovaná proměnná.

Vysvětlující proměnné byly vybrány na základě rešerše literatury a z ní vyplývajících hypotéz. Byla vybrána porodnost (POR), která bývá ve studiích zkoumajících podporu rodin s dětmi často využívána (viz např. studie Wennemo (1992)). HDP na hlavu byl vybrán na základě stejné studie jako potřebné

ekonomické zdroje, které lze využít na podporu rodin s dětmi. Podíl daňových výnosů z příjmů fyzických osob na celkových daňových výnosech (v klasifikaci OECD 1110 Taxes on income and profits of individuals) (*PVD*) byl vybrán jako ukazatel vlivu výše daňové podpory na výši daňového výnosu. Konečný tvar regresní rovnice je potom

$$RDZ = b_0 + b_1 \times POR + b_2 \times HDP + b_3 \times PDV. \quad (1)$$

Hodnoty HDP z databáze OECD (2019c) jsou vyjádřené v běžných cenách v USD v paritě kupní síly na jednoho obyvatele.

Sledované období je od roku 2000 do roku 2015, a to po pěti letech, tedy z let 2000, 2005, 2010 a 2015. Mezi státy OECD není v této analytické části zahrnuta do modelu Litva, protože se stala členem podle OECD (2019a) až od července 2018, tedy až po konci sledovaného období, a nejsou dostupné údaje o rozdílu daňového zatížení během sledovaného období. V případě Lotyšska, které přistoupilo podle OECD (2019a) v roce 2016, chybí data v OECD (2017; 2018) za roky 2001–2005 a 2008, a proto v modelu za rok 2005 není Lotyšsko zahrnuto. U dalších států, které přistoupily během sledovaného období (Chile, Estonsko, Izrael a Slovinsko), jsou data o daňovém zatížení dostupná za celé sledované období, a proto jsou zahrnuta ve všech sledovaných letech. Výše zmíněný podíl daňového výnosu od poplatníků na celkových daňových výnosech využitý jako nezávislá proměnná není vykazován za Chile, Mexiko, Polsko, Portugalsko a Španělsko, a proto nejsou tyto státy do výpočtu zahrnuty. Konečný počet pozorování je pro roky 2000, 2010 a 2015 třicet a pro rok 2005 o jeden méně, tedy zde chybí výše zmíněné Lotyšsko.

4.2 Veřejné výdaje na podporu rodin s dětmi

Ve druhé části byly analyzovány veřejné výdaje (*VV*) na podporu rodin s dětmi vyjádřené v % HDP pomocí vícenásobné regresní analýzy. Za vysvětlující proměnné byl zvolen rozdíl mezi mzdami mužů a žen (*MMZ*) a nezaměstnanost matek s dítětem mladším 15 let věku (*NZD*). Tyto vysvětlující proměnné byly zmíněny již v hypotézách vyplývajících z rešerše literatury jako jevy, u kterých je žádoucí jejich snižování. Podle OECD (2019b) je rozdíl mezi mzdami mužů a žen vypočítáván jako rozdíl mezi středními příjmy mužů a žen, který je následně relativně vztažen ke středním příjmům mužů. Rovnice pro tento model zní tedy následovně:

$$VV = b_0 + b_1 \times MMZ + b_2 \times NZD. \quad (2)$$

Pro regresní analýzu byl vybrán pouze rok 2013. Pozorování je ovšem pouze 20, protože v OECD (2019c) nejsou vysvětlující proměnné vykazovány za všechny členské státy OECD.

5 Výsledky modelů

5.1 Komparace daňového zvýhodnění rodin s dětmi

Úplná rodina

První skupina modelů je zaměřena na rozdíl daňového zatížení mezi bezdětnými manželi a úplnou rodinou se dvěma dětmi při dosahování stejného příjmu. Stejným příjmem je 100 % průměrného příjmu u hlavního vydávajícího manžela a 33 % průměrného příjmu u druhého z manželů. Takto nastavené příjmy vyplývají z OECD (2018). Právě tyto příjmy dosahují v OECD (2018) manželské páry, které mají děti, i ty, které je nemají, a je pro ně zachycené daňové zatížení, tudíž pouze při těchto příjmech je možné jeho porovnání bez vlivu odlišného příjmu manželů.

Podle tabulky č. 3 je v prvních třech letech statisticky významnou vysvětlující proměnnou HDP na hlavu a v posledním čtvrtém roce jím je podíl na daňovém výnosu. Koeficient determinace v tabulce č. 3 udává, že ani v jednom sledovaném roce se nepodařilo vysvětlit ani polovinu variability rozdílu daňového zatížení. Ve sledovaném období při 5% hladině významnosti je na základě F-testu zjištěno, že lze model považovat za statisticky významný.

Tab. 3 Vícenásobná regresní analýza pro úplné rodiny

2000	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R ²)
Konstanta	4,876	0,004		
POR	-1,363	0,175		
HDP	$4,270 \times 10^{-13}$	0,021	0,027	0,293
PDV	-0,054	0,178		
2005	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R ²)
Konstanta	5,688	0,002		
POR	-1,972	0,068		
HDP	$4,750 \times 10^{-13}$	0,002	0,003	0,420
PDV	-0,053	0,181		
2010	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R ²)
Konstanta	6,032	0,002		
POR	-1,807	0,090		
HDP	$3,523 \times 10^{-13}$	0,011	0,008	0,363
PDV	-0,060	0,137		
2015	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R ²)
Konstanta	6,638	0,007		
POR	-1,517	0,228		
HDP	$2,556 \times 10^{-13}$	0,056	0,032	0,283
PDV	-0,098	0,026		

Zdroj: OECD (2010; 2017; 2018; 2019c), autorské výpočty.

Upravený model po vyřazení nevýznamných vysvětlujících proměnných zachycuje tabulka č. 4. Je vidět, že HDP na hlavu v roce 2000 a podíl daňových výnosů v roce 2015 není prokázán jako opodstatněný, protože p-hodnoty dílčích t-testů jsou vyšší než zvolená hladina významnosti (0,05). Ve všech vymezených letech je testovaná hypotéza celkového F-testu na 5% hladině významnosti zamítnuta, protože všechny uvedené p-hodnoty ve sloupci Významnost F jsou nižší než zvolená hladina významnosti. Koeficienty determinace jsou oproti vícenásobné regresi přibližně poloviční.

Tab. 4 Jednoduchá regresní analýza pro úplné rodiny

2000	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R ²)
Konstanta	1,307	0,003	0,067	0,115
HDP	$3,500 \times 10^{-13}$	0,067		
2005	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R ²)
Konstanta	1,199	0,009	0,011	0,216
HDP	$4,192 \times 10^{-13}$	0,011		
2010	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R ²)
Konstanta	1,443	0,003	0,025	0,167
HDP	$3,302 \times 10^{-13}$	0,025		
2015	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R ²)
Konstanta	4,161	0,001	0,051	0,129
PDV	-0,087	0,051		

Zdroj: OECD (2010; 2017; 2018; 2019c), autorské výpočty.

V letech 2005 a 2010 je významnou vysvětlující proměnnou v modelu HDP na hlavu, u kterého je v obou případech dílčí regresní koeficient větší než nula. Z modelu plyne, že s vyšším HDP na hlavu roste rozdíl daňového zatížení bezdětných manželů a úplných rodin s dětmi. To je v souladu s hypotézou stanovenou v úvodu, že vyšší ekonomická úroveň umožňuje podporu rodin s dětmi.

Neúplná rodina

Následující modely jsou zaměřeny na rozdíl daňového zatížení mezi jednotlivcem bez dětí a se dvěma dětmi, konkrétně mezi jednotlivcem s příjmem 67 % průměrného příjmu a rodinou s jedním rodičem a dvěma dětmi, přičemž rodič má rovněž příjem 67 % průměrného příjmu. Stejně jako u úplných rodin představuje tento příjem jedinou shodu vykazovanou v modelových rodinách OECD (2018) – pouze tento příjem dosahuje shodně modelová neúplná rodina i jednotlivý poplatník a je tedy možné porovnání bez vlivu odlišného příjmu.

Hladina významnosti je v tomto modelu opět 5 %. Celkový F-test je zachycen v sloupci Významnost F a je v něm uvedena hladina významnosti, na které je

nulovou hypotézu o statistické nevýznamnosti modelu ještě možno zamítnout. Podle tabulky č. 5 jsou ve všech letech tyto uvedené p-hodnoty nižší než zvolená hladina významnosti. Koeficient determinace opět zachycuje část rozptylu závislé proměnné, kterou lze vysvětlit zvolenou regresní funkcí, a v tomto modelu je vyšší maximální hodnota koeficientu než v modelu předchozím. P-hodnoty dílčích t-testů, jež jsou zaznamenány u jednotlivých vysvětlujících proměnných, vykazují, že u většiny z nich není opodstatněné, aby byly v modelu.

Tab. 5 Vícenásobná regresní analýza pro neúplné rodiny

2000	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R^2)
Konstanta	3,609	0,362		
POR	1,223	0,626	0,032	0,282
HDP	$1,374 \times 10^{-12}$	0,004		
PDV	-0,059	0,555		
2005	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R^2)
Konstanta	6,432	0,085		
POR	-1,036	0,652	$4,236 \times 10^{-4}$	0,508
HDP	$1,542 \times 10^{-12}$	$3,048 \times 10^{-13}$		
PDV	-0,068	0,428		
2010	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R^2)
Konstanta	9,593	0,028		
POR	-2,479	0,305	0,003	0,414
HDP	$1,192 \times 10^{-12}$	$2,956 \times 10^{-13}$		
PDV	-0,062	0,495		
2015	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R^2)
Konstanta	9,724	0,060		
POR	-1,386	0,613	0,026	0,295
HDP	$8,856 \times 10^{-13}$	0,004		
PDV	-0,121	0,199		

Zdroj: OECD (2010; 2017; 2018; 2019c), autorské výpočty.

Podle tabulky č. 5 je ve všech letech opět opodstatněnou vysvětlující proměnnou HDP na hlavu. V tabulce č. 6 je zaznamenán zjednodušený model (po vypuštění statisticky nevýznamných vysvětlujících proměnných).

Všechny celkové F-testy uvedené v tabulce č. 6 zamítají testovanou hypotézu o nevýznamnosti modelu. Koeficienty determinace jsou vyšší než ty, které jsou uvedené v předchozí subkapitole u jednoduché regresní analýzy pro úplné rodiny.

Tab. 6 Jednoduchá regresní analýza pro neúplné rodiny

2000	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R^2)
Konstanta	4,144	$7,968 \times 10^{-4}$	0,003	0,270
HDP	$1,496 \times 10^{-12}$	0,003		
2005	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R^2)
Konstanta	3,111	0,001	$2,928 \times 10^{-5}$	0,482
HDP	$1,496 \times 10^{-12}$	$2,928 \times 10^{-5}$		
2010	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R^2)
Konstanta	3,763	$3,214 \times 10^{-4}$	$4,320 \times 10^{-4}$	0,362
HDP	$1,171 \times 10^{-12}$	$4,319 \times 10^{-4}$		
2015	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R^2)
Konstanta	4,456	$1,057 \times 10^{-4}$	0,007	0,235
HDP	$8,072 \times 10^{-13}$	$6,676 \times 10^{-3}$		

Zdroj: OECD (2010; 2017; 2018; 2019c), autorské výpočty.

Dílčí regresní koeficienty jsou stejně jako v případě modelu pro úplné rodiny kladné, takže je zde opět zachycena přímá závislost mezi rozdílem daňového zatížení a HDP na hlavu, čímž se potvrzuje i hypotéza. Vyvolaná změna rozdílu daňového zatížení při jednotkové změně HDP na hlavu je v tomto modelu vyšší oproti předchozímu. V obou modelech ale není u HDP na hlavu dílčí regresní koeficient vyšší než jedna.

5.2 Veřejné výdaje na podporu rodin s dětmi

V tabulce č. 7 je zachycena regresní analýza celkových veřejných výdajů na podporu rodin s dětmi. Na základě p-hodnot dílčích t-testů je patrné, že rozdíl ve mzdách mužů a žen je statisticky významnou vysvětlující proměnnou, ale nezaměstnanost žen s dětmi není. Celkový F-test indikuje na 5% hladině významnosti zamítnutí testované hypotézy o nevýznamnosti modelu. Koeficient determinace ukazuje, že je stanovenou regresní rovnicí vysvětlena téměř třetina variability celkových veřejných výdajů na podporu rodin s dětmi.

Tab. 7 Vícenásobná regresní analýza celkových veřejných výdajů

2013	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R^2)
Konstanta	1,644	0,259	0,043	0,309
MMZ	-0,076	0,018		
NZD	0,031	0,179		

Zdroj: OECD (2019c; 2019b), autorské výpočty.

V tabulce č. 8 je zachycen zjednodušený model po vynechání statisticky nevýznamné proměnné, nezaměstnanosti matek. Jedná se o jednoduchou regresní

analýzu se závislou proměnnou celkové veřejné výdaje na podporu rodin a s vysvětlující proměnnou rozdíl ve mzdách žen a mužů. Celkový F-test potvrzuje, že model jako celek není nevýznamný. Podle koeficientu determinace je možné jednoduchou regresní rovnicí vysvětlit přibližně 23 % variability celkových veřejných výdajů. Hypotéza předpokládající negativní závislost mezi celkovými veřejnými výdaji a rozdílem ve mzdách mezi pohlavími tedy není zamítnuta. Záporný dílčí regresní koeficient vypovídá o tom, že za přítomnosti vyšších veřejných výdajů, jsou nižší rozdíly ve mzdách mužů a žen.

Tab. 8 Jednoduchá regresní analýza celkových veřejných výdajů

2013	Koeficient	Hodnota P	Významnost F	Koeficient determinace (R^2)
Konstanta	3,488	$2,198 \times 10^{-6}$	0,032	0,230
MMZ	-0,068	0,032		

Zdroj: OECD (2019c; 2019b), autorské výpočty.

Model se závislou proměnnou celkové veřejné výdaje na podporu rodin s dětmi dokládá, že sice nezaměstnanost matek s dětmi není opodstatněná vysvětlující proměnná, ale rozdíl ve mzdách mezi pohlavími význam má. Z výsledku lze vyvodit, že vlády členských států OECD se snaží regulovat rozdíl ve mzdách za pomoci celkových veřejných výdajů. Při nárůstu výše celkových veřejných výdajů klesá rozdíl ve mzdách mezi pohlavími.

6 Diskuse výsledků

6.1 Komparace daňového zvýhodnění rodin s dětmi

V případě úplných i neúplných rodin byly zvoleny stejné vysvětlující proměnné. Porodnost, kterou využila ve své studii Wennemo (1992), vykazuje přímou závislost mezi ní a výší daňové redukce pro rodiny s dvěma dětmi, ve kterých je zaměstnaný pouze jeden z rodičů. U úplných rodin předpokládá tato studie ve všech letech naopak nepřímou závislost a u neúplných rodin je tomu stejně až na rok 2000, kde je předpoklad přímé závislosti. Zatímco Wennemo (1992) na základě pozitivního vlivu na daňové úlevy předpokládala, že se podpora rodin nevyužívá pro regulaci reprodukce. Na základě těchto výsledků došlo k opačné situaci, kdy se zvýšením rozdílu daňového zatížení se snížila porodnost. Porodnost uvádí i Thévenon (2011) jako jeden z cílů podpory pro rodiny s dětmi a na základě jeho studie byla stanovena hypotéza předpokládající nepřímou závislost. Na základě klesajících hodnot porodnosti vykazovaných OECD (2019c) není v současné době zapotřebí regulovat reprodukci, ba právě ji zvyšovat. V tomto případě je hypotéza potvrzena, protože s klesající porodností se zvyšuje rozdíl daňového zatížení, ačkoli je třeba připomenout, že porodnost nebyla statisticky významnou vysvětlující proměnnou.

HDP na hlavu zde zastupoval ukazatel ekonomické vyspělosti státu a podle Wennemo (1992) i ekonomické zdroje, které může stát využít na provádění drahých

sociálních reforem. Na základě tohoto tvrzení byla vytvořena i hypotéza předpokládající pozitivní závislost. Úroveň HDP na obyvatele má ve studii Wennemo (1992) pozitivní a významný vliv na úroveň daňových úlev. V obou zkoumaných modelech je hodnota HDP na hlavu kladná, ale pouze nepatrně nad nulou, tudíž růst HDP na hlavu má nepatrný vliv na růst rozdílu daňového zatížení a není zde významný vliv jako ve studii Wennemo (1992). HDP na hlavu také představuje ve většině případů statisticky významnou vysvětlující proměnnou.

Poslední vysvětlující proměnnou je podíl daňových výnosů z příjmů fyzických osob na celkových daňových výnosech. Jak je patrné ze schématu rozdělení druhů daňových úlev v tabulce č. 2, existuje mnoho odlišností mezi státy OECD v konstrukci daňových benefitů pro rodiny s dětmi. Všechny státy OECD, které využívají daňovou podporu pro rodiny, mají společně pouze to, že se daňová podpora objevuje v konstrukci osobní důchodové daně. Podpora představuje určitou úlevu snižující daňovou povinnost, která snižuje celkový konečný daňový výnos. Na základě tohoto vztahu byla stanovena i hypotéza předpokládající negativní vztah, který je zachycen ve všech letech v obou modelech, ale hodnoty jsou velmi nízké, ačkoli ne tolik jako hodnoty HDP na hlavu. Podíl daňových výnosů je statisticky významnou vysvětlující proměnnou, ale pouze u úplných rodin v roce 2015, a to jen ve vícenásobné regresní analýze.

6.2 Veřejné výdaje na podporu rodin s dětmi

Rozdíl ve mzdách mužů a žen byl jako vysvětlující proměnná v posledním modelu zaměřeném na celkové veřejné výdaje na podporu rodin s dětmi vybrán na základě studie Kalíškové (2017). Podle ní vede nastavení českých veřejných výdajů na rodinnou politiku k tomu, že je v ČR vysoký dopad mateřství na uplatnění žen na trhu práce, což dokazuje i vysoký rozdíl mezi mzdami mužů a žen. I Thévenon (2011) mezi cíle rodinné politiky řadí i podporu zaměstnanosti a zlepšení rovnosti mužů a žen. Na základě těchto studií byla stanovena hypotéza předpokládající negativní závislost mezi výší veřejných výdajů a rozdílem ve mzdách mezi pohlavími. Tato hypotéza byla potvrzena, rozdíl ve mzdách mužů a žen byl v modelu statisticky významnou vysvětlující proměnnou, ale je zde vykázán pouze slabý vliv.

Vysoký dopad mateřství na uplatnění žen na trhu práce se podle Kalíškové (2017) kromě rozdílu ve mzdách odráží i v nezaměstnanosti matek. Vysvětlující proměnná je zde definována jako nezaměstnanost matek s dítětem mladším 15 let věku. Stejně jako u rozdílu ve mzdách i zde by na základě hypotézy měla fungovat nepřímá závislost. V modelu je nezaměstnanost matek statisticky nevýznamnou vysvětlující proměnnou a hypotéza zde nebyla potvrzena, protože s růstem celkových veřejných výdajů na podporu rodin by rostla i nezaměstnanost matek s dětmi.

7 Závěr

Daňové zvýhodnění rodin s dětmi představuje podle MPSV (2017) pouze jeden z možných způsobů prorodinné politiky. Podle Wennemo (1992) se na konci 40. let 20. století začaly v průmyslových zemích objevovat příjmové transfery pro rodiny s dětmi a za čtyřicet let měla většina rozvinutých zemí zavedenou některou z forem ekonomické podpory rodin s dětmi. Současné rodiny se potýkají s mnoha sociologickými aspekty, jako je například klesající plodnost, zvyšující se míra rozvodovosti či zvyšující se průměrný věk při vstupu do prvního manželství, což má podle OECD (2011) rovněž dopad na výši veřejných výdajů pro rodiny s dětmi. Cílem tohoto článku bylo najít proměnné mající ve státech OECD vliv na rozdíl daňového zatížení mezi bezdětnými poplatníky a rodinami s dětmi a na výši veřejných výdajů na podporu rodin s dětmi.

Ačkoli má prorodinná politika podle Thévenona (2011) pouze šest základních cílů, existují ve státech OECD značné odlišnosti mezi podporou rodin s dětmi. Zprv je tyto odlišnosti možné najít v různých kombinacích všech tří forem podpory pro rodiny s dětmi (daňové zvýhodnění, peněžní dávky a veřejné služby), přičemž podle studie Kalíškové (2017) je v České republice tato kombinace nerovnoměrná, či podle Šatavy (2016a; 2016b) v odlišném zatížení osobní důchodovou daní příjmů otců jakožto živitelů rodin a matek pečujících o malé děti. Zadrž je možné najít odlišnosti i v samotné konstrukci osobních důchodových daní těch států OECD, ve kterých bylo daňové zvýhodnění uzákoněno. Tyto odlišnosti jsou například ve zvýšení benefitů pro rodiče samoživitele, v ovlivnění výše daňového zvýhodnění výši příjmů rodiny nebo v úlevách na manžela.

Pro první část analýzy zabývající se rozdílem daňového zatížení byly zvoleny sledované roky 2000, 2005, 2010 a 2015. V modelu vytvořeném pro úplné rodiny bylo zjištěno, že pro rok 2005 a 2010 je statisticky významnou vysvětlující proměnnou HDP na hlavu. Dílčí regresní koeficienty této vysvětlující proměnné jsou v souladu s hypotézou, podle níž s růstem HDP na hlavu roste rozdíl daňového zatížení rodin bez dětí a s dětmi. Jinými slovy, ekonomicky vyspělejší země podporují daňovými úlevami rodiny s dětmi výrazněji. V případě neúplných rodin byl výsledek podobný. Ve všech letech je statisticky významnou vysvětlující proměnnou opět HDP na hlavu, a i zde tedy platí, že ekonomicky vyspělejší státy mohou více daňově zvýhodnit neúplnou rodinu s dětmi.

V druhé části analýzy byly zkoumány veřejné výdaje vynaložené na podporu rodin s dětmi za rok 2013. Statisticky významnou vysvětlující proměnnou je rozdíl ve mzdách mezi pohlavími. Na základě analýzy lze učinit závěr, že vlády států vynakládající více na celkovou veřejnou podporu pro rodiny s dětmi mají nižší rozdíly ve mzdách mezi pohlavími.

Literatura

- BARTŮSKOVÁ, L., 2017. Podpora pracovní aktivity matek s dětmi do tří let. *Politická ekonomie*. Roč. 65 č. 3, s. 335–350. doi:10.18267/j.polek.1147.
- EK [Evropská komise], 2019. *Taxes in Europe Database v3* [online] [vid. 5. 3. 2019]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxSearch.html>.
- HÖHNE, S., 2008. *Podpora rodin s dětmi a vliv peněžních transferů na formu rodinného soužití*. Praha: VÚPSV.
- KALÍŠKOVÁ, K., 2017. *IDEA Studie 7 2017 Podpora rodin s dětmi* [online]. [vid. 27. 1. 2019]. Dostupné z: <https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Studie_7_2017_Podpora_rodin_s_detmi/mobile/index.html#p=2>.
- MOSS, P., CORAM, T., 2008. Making parental leave parental: An overview of policies to increase fathers' use of leave. *International Review of Leave Policies and Related Research*. Roč. 2008, s. 79–84.
- MPSV [Ministerstvo práce a sociálních věcí], 2017. *MPSV.CZ: Strategické dokumenty v oblasti podpory rodiny – Koncepce rodinné politiky 2017* [online]. [vid. 27. 1. 2019]. Dostupné z: <<https://www.mpsv.cz/cs/14474>>.
- OECD, 2009. *Doing Better for Children*. Paris: OECD Publishing, doi: 10.1787/9789264059344-en.
- OECD, 2010. *Taxing Wages 2010*. Paris: OECD Publishing. doi: 10.1787/tax_wages-2010-en.
- OECD, 2011. *Doing Better for Families*. Paris: OECD Publishing, doi: 10.1787/9789264098732-en.
- OECD, 2017. *Taxing Wages 2017*. Paris: OECD Publishin. doi: 10.1787/tax_wages-2017-en.
- OECD, 2018. *Taxing Wages 2018*. Paris: OECD Publishing. doi: 10.1787/tax_wages-2018-en.
- OECD, 2019a. *List of OECD Member countries – Ratification of the Convention on the OECD – OECD* [online]. [vid. 3. 4. 2019]. Dostupné z: <<http://www.oecd.org/about/membersandpartners/list-oecd-member-countries.htm>>.
- OECD, 2019b. *OECD Family Database – OECD* [online]. [vid. 27. 1. 2019]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/els/family/database.htm#public_policy>.
- OECD, 2019c. *OECD Statistics* [online]. [vid. 11. 3. 2019]. Dostupné z: <<https://stats.oecd.org/>>.
- PWC, 2019. *WWTS Home* [online] [vid. 6. 3. 2019]. Dostupné z: <<http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/tax-summaries-home>>.

RAY, R., GORNICK, J., SCHMITT, J., 2009. *Parental leave policies in 21 countries: Assessing generosity and gender equality*. New York: Center for Economic and Policy Research.

ŠATAVA, J., 2016a. *IDEA Studie 18 2016 Daňový systém a motivace matek k práci* [online]. [vid. 26. 1. 2019]. Dostupné z: <https://idea.cergeei.cz/files/IDEA_Studie_18_2016_Danovy_system_a_motivace_matek_k_praci/mobile/index.html#p=1>.

ŠATAVA, J., 2016b. *IDEA Studie 5 2016 Daňová podpora rodin s dětmi* [online]. [vid. 26. 1. 2019]. Dostupné z: <https://idea.cergeei.cz/files/IDEA_Studie_5_2016_Danova_podpora_rodin_s_detmi/mobile/index.html#p=6>.

ŠIROKÝ, J., 2018. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 28 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace včetně judikátů SDEU, společný konsolidovaný základ daně (CCCTB), akční plán BEPS, zdanění finančního sektoru*. 7. vyd. Praha: Leges. Teoretik.

THÉVENON, O., 2011. Family Policies in OECD Countries: A Comparative Analysis. *Population and Development Review*. Roč. 37, č. 1, s. 57–87. doi: 10.1111/j.1728-4457.2011.00390.x.

VLKOVÁ, V., 2019. *Daňové zvýhodnění rodin s dětmi*. Diplomová práce. Praha: Vysoká škola ekonomická.

WENNEMO, I., 1992. The Development of Family Policy: A Comparison of Family Benefits and Tax Reductions for Families in 18 OECD Countries. *Acta Sociologica*. Roč. 35, č. 3, s. 201–217. doi: 10.1177/000169939203500303.

Tax advantage for families with children

Věra Vlková

Abstract:

Public spending on family benefits is provided by three ways – tax breaks, cash benefits and public services for families. There is wide variety of tax breaks for families among the OECD member countries. The main purpose of this article thesis is to analyse which of selected explanatory variables have an impact on the difference in personal income tax burden between childless taxpayers and families with children and which explanatory variables have impact on the amount of public expenditure on family benefits in the OECD member countries. In tax burden regression analyzes, I used two models for families with children, the first one for the families with two parents and the second one for the families with one parent. Based on the models created, I found out that for the explained variable the difference in personal income tax burden is a statistically significant explanatory variable the GDP per capita, for complete families in 2005 and 2010 and for incomplete ones in all the reference years. In a model where the explained variable was the amount of public spending on family support, I found out that there was significant explanatory variable the gender wage gap.

Keywords: Public expenditure on family benefits; Tax break for families with children; Personal Income.

JEL Classification: H24, I39.